

Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisija

WWW.LU.LV/VDKKOMISIJA

ZIŅAS

Sākums > Ziņas

VDK komisija referē Ulža Ģērmaņa simtgades konferencē

VDK zinātniskās izpētes komisija
19.10.2015

2015. gada 3. oktobrī LPSR Valsts drošības komitejas zinātniskās izpētes komisijas pārstāvji, piemēram, Dr. hist. Kārlis Kangeris un citi – piedalījās vēsturnieka, rakstnieka un publicista Ulža Ģērmaņa 100. dzimšanas dienas atcerei veltītajā konferencē „Piemini Uldi Ģērmani!”, ko rīkoja Latvijas Kara muzejs un Fraternitas Livonica Filistru biedrība.

Komisijas priekšsēdētājs Dr. hist. Kārlis Kangeris savā referātā apcerēja arī “čekas maišu” atklāšanas jautājumu, sākumā citējot Ulda Ģērmaņa vēstuli Jānim Amolam (1991. gada 25. septembrī Solnā).

Konferencē "Piemini Uldi Ģērmani" 2015. gaa 3. oktobrī. Ievas Holmas foto.

„Ja valsts vadībā būtu revolucionāra kalibra cilvēki, tad pēc traģikomiskā puča Latvijā ar dzelzs slotu varēja izslaucīt visus mošķus no viņu līdzšinējiem amatiem un pozīcijām. Taču tas netika darīts, jo vadībā tādu revolucionāru nebija. Bija (un ir) tikai bij. padvaras birokrati un „ietekmes aģenti”, kas joprojām nav izdarījuši grēksūdzi. Tāpēc, [Jāni], ir nepieciešams izveidot „Uzticības komisiju” ar specpilnvarām (kaut vai pie tās pašas tūlīgās AP), kur visi apķēzītie varētu atzīties, izkratīt sirdi, dot informāciju, parakstīt lojalitātes apliecinājumu un tādā kārtā turpmāk būtu pasargāti no ziķerdienesta šantāžas un izspiešanas. Tādā kārtā varētu pamazām saplēst un saārdīt visaptverošo „organu” tīklu, kas tur savā gūstā daudz „atbildīgo darbinieku”. “

Kārlis Kangeris norādīja, ka “pilnā mērā jāpiekrīt Uldim Ģērmanim, ka “nav notikusi norēķināšanās ar pagātni”, tomēr, “ja šodien atkal paceļ jautājumu par lustrācijas procesa iesākšanu Latvijā, tad es šodien, 24 gadus pēc brīvības atgūšanas tam vairs neredzu nekādas jēgas. Šodien tā drīzāk izskatītos kā “amnestija” atsevišķiem bijušajiem aģentiem un viņu vārdu paslēpšana no atklātības uz “mūžīgiem laikiem”. Ja kāds būtu gribējis atklāties, tad viņam bijuši vairāk nekā 20 gadu laika. Ērtāk ir bijis dzīvot bez “sirds izklatīšanas”, zinot, ka valsts viņus pasargās no atklātības.”

Kārlis Kangeris pauž arī komisijas viedokli: “Mūsu, t.i. komisijas, viedoklis patlaban ir, ka esam par atklātību un vēlamies, ka 2018. gadā, beidzoties komisijas darbam, visi VDK dokumenti būtu atklātībai pieejami.”

VDK zinātniskās izpētes komisijas piesaistītie eksperti publicēja arī referātu "Uldis Ģērmanis un "Kultkoms" jeb kā es neuzrakstīju nodāju "Zolišmens Dr. Jāņsons. Uldis Ģērmanis"". "Dzelzsgriezēji. Latvijas un Rietumu trimdas rakstnieku kontakti" grāmatas autore sāka ar atbildi uz pašas uzdotu jautājumu: "Kāpēc Ģērmanis neieklāja manā grāmatā par Rietumu trimdas un padomju Latvijas rakstnieku kontaktiem? Pirmkārt un galvenokārt, jo uz Latviju to pašu vienīgo reizi 1966. gadā brauca kā zinātnieks, ne literāts. Ģērmanis nekad uz Latviju neatbrauca ar Latvijas PSR Komitejas kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs – Komitejas repatriācijas sekmēšanai un kultūras sakariem ar tautiešiem ārzemēs Latvijas nodaļas (turpmāk – Kultkoms) gādību vai starpniecību, kā pats uzsvē, kas it kā liecina par viņa neuzticēšanos šai iestādei vai arī to, ka braucienam sekojošā grāmata "Zili stikli, zaļi ledi" (1969) tik gauži aizvainoja Kultkoma, ka ielūgums izmantot Kultkoma laipnību nesekoja."

VDK komisijas pārstāve uzsvēra, ka: "Taču tas nebūt nenozīmē, ka temats par Ģērmani un Kultkoma būtu izsmelts vai nebūtu aizraujošs, tieši pretēji, saikne ar Kultkoma allaž bijusi dzīvīga." Savā uzstāšanās eksperta sniedza spilgtus piemērus, kas liecina par abpusēju – Ulža Ģērmaņa un Kultkoma – saikni, kas jaušama gan Ulda Ģērmaņa paziņu loka izvēlē, gan privātā saziņā, gan arī abu pušu publikācijās. Pēc ekspertes domām: "Varētu pat apgalvot, ka Ģērmanis bijis visu laiku spicākais Kultkoma hronists un vēstures zinātnis."

Eksperte arī norādīja, ka, viņasprāt, Uldis Ģērmanis "ir sava veida divdabīgs, ar aktiermeistarību un asu prātu apveltīts, viņš nemiļīgi tomēr ir uz robežas starp provokāciju un sadarbošanos ar padomju "ziņģerdienestu", kā pats to dēvē. Labi pārzinādams padomju leksiku un pamatakmeņus, uz kuriem padomju puses pārstāvju balsta savu argumentāciju, Ģērmanis allaž centies sevi trimdas sabiedrības acīs rādīt kā gudru manipulatoru, bet tomēr paliek daži jautājumi, vai manipulācijas bija vienvirziena."

Atklātais Ulža Ģērmaņa tēls ir pilns nerimstošu alku izziņāt, atklāt un pat manipulēt, iespējams, īstenības atklāšanas – sev un citiem – nolūkā. Tas stāsta par vienu no risinājumiem trimdas latviešu dilemmai – noslēgties un gaidīt uz pārmaiņām dzimtenē vai atklāties un mēģināt izziņāt dzimtenē notiekošo, stāstīt par to un varbūt pat pielikt roku pārmaiņu radīšanā. Tas, vai un kā izmainīja cilvēku mešanās "lauvu bedrē" un vai pietika, ja bija "Zināšanas, stipri nervi un labas aknas" (Ģirta Zēģnera atmiņu par Ulža Ģērmaņa teikto atstāstījums), ir atklāts jautājums.

Tweet

Patīk 0

Ieteikt

G+